

Tornion kaupungin kulttuuritoimisto
toimintakertomus 2020

Sisältö

Yleistä toimintavuodesta 2020

Tavoitteet ja toimintakenttä

Resurssit

- henkilökunta
- talous

Toiminta

- tapahtumat ja kävijämäärät
- lastenkulttuuri
- Kaikukortti
- Taiteilijaresidenssi Viippola
- kulttuuritoimen avustukset
- kulttuuripalkinto

Projektit

- Tapahtumien kehittäminen Torniossa
- Tornio 400

Yleistä toimintavuodesta 2020

Kulttuuritoimiston toimintavuosi 2020 oli vaihderikas ja kiireinen. Tornion 400-vuotisjuhlavuosi siinsi jo lähettyvillä ja sen suunnittelu kävi kiivaana. Katse olikin hyvin pitkälle seuraavassa vuodessa, sen verran aikaa vieviä juhlavuoden järjestelyt olivat jo ennakkoon ja juhlavuoden tavoitteet kunnianhimoiset. Lisäksi kulttuuritoimiston alla pyörähti käyntiin huhtikuussa kaksivuotinen EAKR-rahoitteinen Tapahtumien kehittäminen Torniossa –hanke, jonka käynnistäminen ja toimenpiteet ottivat oman aikansa. Vuoden 2020 toimintaa suunniteltiin siinä rinnalla lähes normaaliin malliin, mahdollisuuksien mukaan. Maaliskuussa 2020 Suomessa puhjennut Covid-19-pandemia estivät tapahtumien toteuttamisen suunnitellusti. Vuoden toimintoja ja toteutuksia leimasi epävarmuus. Pandemia esti ja hidasti kulttuurin ja taiteen viemistä torniolaisille. Se pakotti miettimään uusia toimintatapoja.

Kaikki kevään isoimmat tapahtumat jouduttiin joko perumaan tai toteuttamaan etänä digitaalisin keinoin: Talvihehku ja Tornio-päivät. Kesän päätapahtumat, Kalottjazz & Blues –festivaali sekä Peräpohjolan markkinat, jouduttiin myös jo keväällä perumaan kokoontumisrajoitteiden sekä epävarmojen ja huonojen näkymien vuoksi. Myös Uuden vuoden tapahtuma Happy New Twice joutui perutuksi.

Toteutimme The Meänland goes culture –taidevideosarjan sekä Titta Court Goes museum –videot yhteistyössä Haaparannan kanssa. Jälkimmäisessä yhteistyössä oli myös Tornionlaakson museo. Oli tärkeää, että yhteistyö Haaparantaankin jatkui, vaikka rajan ylittäminen oli ensi alkuun käytännössä mahdotonta. Videoissa ideana oli yhdistää kulttuuriesitykset merkittävien paikkojen ja taiteen kanssa. Lisäksi järjestimme etäkonsertteja livestriimein. Valitettavasti vanhuslaitoksiin eikä kouluihin saanut viedä live-esityksiä. Striimien saatavuus ja kohderyhmien saavutettavuus oli vaihtelevaa ja osin heikkoa. Toisaalta joidenkin striimien osalta voidaan todeta, että ne saavuttivat suuremman yleisön etänä kuin, mitä ne olisivat livetoteutuksina saavuttaneet. Kesällä koronatilanne ja –rajoitukset hellittivät ja

pääsimme toteuttamaan lukuisia ulkoilmatapahtumia ja -konsertteja eri kohderyhmille. Syksyllä koronatilanne taas paheni lokakuusta eteenpäin, jolloin liinat jouduttiin taas laittamaan kiinni ja miettimään uusia ratkaisuja juhluvuoden koputella jo ovella.

Tavoitteet ja toimintakenttä

Kulttuuritoimiston tavoitteena on saavuttaa torniolaiset kulttuurin keinoin – kulttuuri kuuluu kaikille! Kulttuuritoimisto pyrkii kulttuuritarjonnassaan monipuolisuuteen, jotta tarjonta puhuttelisi mahdollisimman monia ja se tavoittaisi kaikenikäisiä ja kaikissa elämäntilanteissa olevia torniolaisia. Kulttuuriesityksiä pyritään viemään sinne, missä ihmisiä on jo luonnostaan: kaduille, markkinoille, yksikköihin, omien ja muiden tapahtumien yhteyteen. Myös yksittäisiä konsertteja järjestetään, mutta niiden määrä on vähentynyt aiemmista vuosista. Tavoitteena tällä on saavuttaa yleisöä, jotka eivät muutoin tulisi konserttisaliin. Tällä on tavoitteena myös lisätä kävijämääriä ja kulttuurin vaikuttavuutta torniolaisten hyvinvointiin.

Kulttuuritoimisto toimii yhteistyössä monien toimijoiden kanssa: oppilaitokset, yhdistykset, kaupunkiorganisaation eri hallintokunnat, koulu, vammais- ja vanhuslaitokset. Kulttuuritoimisto tarjoaa esiintymismahdollisuuksia opiskelijoille, taiteen ammattilaisille ja harrastajille. Kulttuuritoimisto koordinoi muutamaa tapahtumaa, jotka tarjoavat alustan kaikkien torniolaisten tapahtumille. Tällaisista esimerkkeinä Tornio-päivät sekä Vanhustenviikko. Kulttuuritoimisto ei vain itse järjestä tapahtumia, vaan toimii myös muiden tapahtumien kumppanina, mahdollistajana ja tukijana. Toimimme mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä myös torniolaisten yritysten sekä tapahtumatoimijoiden kanssa. Tornion veto- ja pitovoiman vahvistaminen on myös meille keskeinen asia. Kulttuurimatkailun kehityksen tukeminen on osa kulttuuritoimiston pitkän tähtäimen tavoitteita. Toiminnassamme osallistaminen ja kulttuurikentän aktivointi ovat tärkeitä, toimenpiteet tähän ovat jatkuvan kehitystyön ja mietinnän alla.

Haaparanta ja sen kulttuuritoimi ovat yksi Tornion kulttuuritoimiston keskeinen yhteistyökumppani. Rajan ylittävä yhteistyö on alueemme vahvuus ja erilaistava tekijä. Myös kulttuuritoimisto tekee työtä Tornion matkalla kohti "Maailman toimivin rajakaupunki" –vision toteutumista.

Kulttuuritoimiston toimintaa säätelee laki kuntien kulttuuritoiminnasta, jossa kunnan tehtäväksi on määritelty järjestää kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoimiston toiminnan arvoja ovat osallisuus, yhdenvertaisuus ja vaikuttavuus.

Kulttuuritoimiston on mukana alueellisissa yhteistyöverkostoissa, Lapin lastenkulttuuriverkostossa sekä maakunnallisessa kulttuurin asiantuntijaryhmässä, joka on Lapin liiton kokoama.

RESURSSIT:

Henkilökunta

Kulttuuritoimistossa on vakituisena henkilöstönä kaksi henkilöä. Tapahtumatuottaja vastaa kulttuuritoimiston toiminnasta. Lisäksi vahvuuteen kuuluu toimistosihteeri. Vuoden 2020 toukokuussa toimistosihteeri vaihtui, toimeen valittiin Elina Hollanti. Samalla toimi vakinaistettiin.

Talous

Talousarvio vuodelle 2020

brutto 259.918€

netto 225.718€

Budjetista käytettiin 194.790€. Budjetista jäi käyttämättä 30.928€, mikä johtui koronatilanteen aiheuttamista tapahtumien peruuntumisista. Toimintatuottoja saatiin 13.974€. Toimintatuotot muodostuivat lähinnä taiteilijaresidenssi Viippolan majoitusvuokrista, laitevuokrista sekä avustuksista ja pääsymaksuista. Pääsymaksutulot jäivät aiemmista vuosista koronan aiheuttamien tapahtumaperuuntumisien vuoksi.

TOIMINTA

Kulttuuritoimiston tapahtumat ja kävijämäärät

Tapahtumien määrä 77kpl

Kävijöiden määrä: 14.927, joista 12.344 striimausten välityksellä. Kävijöiden määrä v.2019 15.436.

Tärkeimmät vuosittaiset kulttuuritoimiston tapahtumat:

- Talvihehku Vinterglöd
  - järjestetään viikolla 9
  - yhdessä Haaparannan kanssa
- Tornio-päivät
  - Tornion perustamisen kunniaksi järjestettävä tapahtumaviikko toukokuussa.
  - Osallistava tapahtuma - tarjoaa alustan kaikkien tapahtumille.
  - vuosittaiset kulttuuri- ja liikuntapalkinnot jaetaan tapahtumassa
- Kalottjazz & Blues -festivaali
  - järjestetään yhdessä Haaparannan kanssa
  - kaupunkien vanhin tapahtuma, jo 38 kertaa järjestetty
  - kaksipäiväinen tapahtuma, viikko juhannuksen jälkeen
  - kuuluu arvostettuun Finland festivals -kokonaisuuteen
  - saanut vuosittain tukea Taiteiden edistämiskeskukselta
- Peräpohjolan markkinat
  - perinteikkäät historialliset markkinat
  - järjestetään nykyään samaan aikaan Jazzien kanssa Raatihuoneen pihalla
  - yhdessä kansalaisopiston kanssa
- Vanhusten viikko
  - kansallinen vanhustenviikko näkyy myös Torniossa, lokakuussa
  - tarjoaa senioreille viikon täydeltä ohjelmaa
  - tarjoaa alustan, johon voi lähteä mukaan järjestämään ohjelmaa
- Itsenäisyyspäivä
  - Suomen itsenäisyyden kunniaksi vuosittain järjestettävä arvokas juhla

Lisäksi kulttuuritoimisto on mukana tai järjestää muita pienempiä tai vuosittain vaihtuvia tapahtumia ja tilaisuuksia. Yksi tärkeä osa toimintaamme on viedä kulttuuria ja taidetta kohdennetusti koulu- ja vanhusyksiköihin sekä vammaisille. Kulttuurin hyvää tekevää vaikutus

on tunnistettu. Tavoitteenamme on tavoittaa jokainen koululainen ja varhaiskasvatuksen piirissä oleva musiikin tai muiden taidemuotojen keinoin vähintään kerran vuodessa.

Kulttuuritoimisto on mukana kaupungin oppilaitoskumppanuusyhteistyössä (Lappia/AMK). Uusia yhteistyön muotoja oppilaitosten kanssa kehitetään jatkuvasti.

Mukana muiden koordinoimissa tapahtumissa:

- Happy New Twice – uuden vuoden tapahtuma
- Border Pride
- Joulupolku
- Syys- ja kevätmarkkinat

Lastenkulttuuri

Tornion kulttuuritoimisto kuuluu vuodesta 2019 Lapin lastenkulttuuriverkoston, joka puolestaan kuuluu valtakunnalliseen Lastenkulttuuriverkoston. Verkoston avulla saamme vertaistukea muilta kunnilta, teemme yhteistyötä ja pysymme ajanharjalla lastenkulttuurissa. Saamme myös pientä avustusta OKM:ltä verkoston kautta toimintaamme perustuen.

Kulttuuritoimisto toi vuoden 2020 aikana teatteria lapsille seuraavasti: Seminaarin koululla alkuvuodesta Lapin alueteatterin esittämän Pikku prinssi –näytelmä ja sen työpajat. Tanssiteatteri Raatikko vieraili Torniossa helmikuussa kolmessa päiväkodissa Moonika Mekaniiks-esityksellään. Kesällä järjestimme Teatteri Tien Kettu ja korppi –esityksen avoimena ulkoilmateatterina.

Kulttuuritoimisto järjesti lapsille vuoden aikana konsertteja tavoitteenaan tavoittaa kaikki päiväkot-, eskari- ja kouluikäiset lapset: Heidi Pakarinen ja Tuubakimalaiset kiersi 2 päiväkotia kesäkuussa. Valto Savolaisen tuottama virtuaalinen jouluohjelma esitettiin 8 päiväkodissa ja yhdessä eskarissa. Lisäksi kaikkien ala- ja yläkoulujen lapset tavoitettiin Konsertti joka kouluun –konsertissa, joka tänä vuonna jouduttiin toteuttamaan online-versiona. Esiintyvä kokoonpano oli Aito-lauluyhtye.

Lisäksi Tornion kulttuuritoimisto järjesti Haaparannan kunnan kanssa yhdessä Talvihehku - tapahtuman, jossa erilaisten talvisten aktiviteettien lisäksi ohjelmassa oli lasten taidepuisto, lumiukkojen stailausta sekä lasten musiikkiesiintyjä lavalla. Tapahtuma tavoitti noin 300 lasta rajan molemmin puolin. Talvihehku tapahtumassa järjestettiin myös avajaiset, jossa lavalle pääsivät lapset itse.

Tornion perinteisillä syysmarkkinoilla esiintyi lasten iloksi Pellepariskunta Nelli ja Niilo.

Peruttujen esitysten listalle koronan vuoksi joutuivat Tubetour, Nokkahuilumies, Kurnuttava Sammakko, Lasten oikeuksien viikko sekä Joulupolku.

Kaikukortti

Kulttuuritoimisto koordinoi Tornion Kaikukortti-toimintaa. SoTe-puolella on oma yhteyshenkilönsä kortinjakajatahoihin käsin. Kaikukortti on valtakunnallinen, sitä koordinoi Kulttuuria kaikille –palvelu. Kaikukortti verkosto laajenee valtakunnallisella tasolla koko ajan ja kaikukortin käyttöönotto on koettu yhtenä hyvänä keinona syrjäytymisuhassa olevien vähävaraisten saavuttamiseen kulttuurin ja liikunnan keinoin. Kaikukortti oikeuttaa maksuttomaan sisäänkäyntiin myös muilla mukana olevilla paikkakunnilla.

Kaikukortti tarjoaa mahdollisuuden käydä konserteissa, festivaaleilla ja teatterissa vaikka oma taloudellinen tilanne olisikin hyvin tiukka. Kaikukortin tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten ja perheiden mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä sekä edistää kulttuurin saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta. Kaikukortin jakajatahoina Torniossa ovat Tornion Sosiaalitoimisto, Vanhus- ja vammaispalvelujen sosiaalityö, Perhetyö, Meän Talo sekä Etsivä Nuorisotyö.

Kaikukortti otetaan kokeiluun myös Tornion kaupungissa keväällä 2019. Kokeilun jälkeen se otettiin vakituisen käyttöön. Kulttuuri- ja liikuntatoimijoista mukana ovat kaupungin omat kulttuurintuottajat Tornionlaakson maakuntamuseo, Aineen Taidemuseo, ja Kulttuuritoimisto. Lisäksi mukana on Tornion uimahalli-kylpylä, kiipeilyseura Tornio-oravat, Matkalaukkuteatteri Bertat sekä Tornion jujutsuseura. Ammattiopisto Lappian Musiikkitalo ja Riverside Jazz ry ovat myös mukana Kaikukortti-toiminnassa.

Vuonna 2020 Kaikukortteja jaettiin yhteensä 160kpl ja niitä käytettiin yhteensä 798 kertaa. Suosituin Kaikukortin käyttökohde oli Tornion uimahalli-kylpylä.

Taiteilijaresidenssi Viippola

Kulttuuritoimisto hallinnoi taiteilijaresidenssi Viippolaa. Residenssitoiminta käynnistyi Torniossa vuonna 1997. Viippolan residenssi sijaitsee Keskikadulla kulttuurihistoriallisesti arvokkaalla paikalla ja alueen suunnittelun pohjana on ollut luovan toiminnan ja asumisen yhdistäminen. Taloa käytetään pääasiassa kansainväliseen ja kotimaiseen taiteilijavaihtoon vierailevien taiteilijoiden asuntona ja ateljeena, taiteilijavieraiden majoituspaikkana, paikallisten oppilaitosten ja taidemuseon vierailevien luennoitsijoiden sekä taiteilijoiden asuntona ja työtilana. Tilan päätavoitteena on edistää taiteilijoiden ja eri taiteenalojen välistä yhteistyötä ja kontakteja ja vilkastuttaa Tornion kulttuurielämää.

Viippolan vuokratulot vuonna 2020 olivat yhteensä 1650euroa. Koronatilanne hiljensi tilan vuokraamista.

Investoinnit

Kulttuuritoimiston investoinneille oli vuonna 2020 budjetoitu 3000euroa. Ostimme rahalla pysyvää kausivalaistusta noin 350euron edestä sekä kamera/videokaluston noin 1200eurolla. Budjetista jäi käyttämässä noin 1500euroa. Kausivalaistuksen hyödynsimme Raatihuoneen ikkunoiden valaisemisessa Tornion komein jouluikkuna –tempauksessa. Ostamaamme kameraa hyödynnämme tapahtumiemme taltiointissa ja markkinointikuvien ottamisessa.

Kulttuuritoimen avustukset

Kulttuuritoimi jakaa vuosittain kulttuuriavustusta. Avustuksista päätetään Elämänlaatulautakunnan kokouksessa keväällä. Avustusta voivat yhdistysten lisäksi hakea myös yksittäiset ihmiset painavin perustein. Vuonna 2020 avustusta oli jaettavissa 15.760euroa ja sitä haettiin 27.950euron edestä. Avustukset jaettiin yhteensä 19 taholle, joista 16 sai toiminta-avustusta ja 3 kohdeavustusta.

Kulttuuripalkinto

Kulttuurin eri aloilla ansioituneita torniolaisia yksityishenkilöitä tai yhteisöjä on palkittu vuodesta 1977 alkaen Tornion kaupungin kulttuuripalkinnoilla. Kulttuuritoimisto myöntää vuosittain noin 800euron suuruisen kulttuuripalkinnon yhdelle tai useammalle Tornion kulttuurikenttään vahvasti vaikuttaneelle taholle. Rahapalkinnon lisäksi palkittu/palkitut saavat pienen tavarapalkinnon. Kulttuuripalkinnosta päätetään Elämänlaatulautakunnassa keväisin ja palkinto myönnetään Tornio-päivien yhteydessä toukokuussa.

Vuonna 2020 palkinto jaettiin kuvataiteilija Jouko Alapartaselle ja kulttuurin moniottelija Jukka Piiriselle.

PROJEKTIT

Tapahtumien kehittäminen Torniossa.

Osana lähestyvää Tornion 400 –vuotisjuhlavuotta haettiin ja saatiin Tapahtumien kehittäminen Torniossa –hankeraha Lapin liitolta. EAKR-rahoitteisen hankkeen toteutusaika on 1.3.2020 – 30.6.2022 ja hankkeen rahoitus seuraava:

- Kuntaraha 62 377€
- EAKR ja valtionraha 249 505€
- Rahoitus yhteensä 311 882€

Hanke ei näy Elämänlaatulautakunnan budjetissa, vaan se päätettiin laittaa keskushallinnon alle, sinne, missä Tornio 400 –juhlavuoden projektinkin rahat ovat. Käytännössä hanketta kuitenkin hallinnoi ja pyörittää kulttuuritoimisto.

Hanketta koordinoimaan rekrytoitiin Pauliina Silvén-Alamartimo.

Hankkeen päätavoitteet ja toimenpiteet:

- Alueen matkailun tukeminen tapahtumatuotannon avulla ja yhteistyön ja osaamisen kehittäminen
- Kaupungin kärkitapahtumien kehittäminen yhteistoiminnan avulla: Happy New Twice palvelumuotoilu
- Tapahtumatuotannon työkalujen kehittäminen: Tapahtumajärjestäjän opas
- Uusien tapahtumien ja tapahtumasisältöjen pilotointi ja testaus: PIOT –poikkitaiteellinen valotapahtuma
- Meän Kesä –konseptin lanseeraus ja testaus – yhteismarkkinointi Tornion kesätapahtumiin
- Tornio-hahmojen puvustus. Hahmojen testaus juhlavuoden tapahtumissa ja mahdollinen soveltuvuus matkailusektorin ohjelmapalvelutuotteiden tueksi.
- Benchmarking ja tapahtumien kehittämistyöpajat

Tornio 400

Kulttuuritoimiston tapahtumatuottaja Merja Stenberg koordinoi Tornion juhlavuotta. Juhlavuodelle on oma työryhmänsä, jokaideoi, suunnittelee ja toteuttaa juhlavuoden sisältöjä. Työryhmässä on elämänlaatulautakunnan alaisten hallintokuntien päälliköt, sekä viestintäpäällikkö ja teknisen puolen edustus. Asiat esitellään kaupunginjohtajan johtoryhmälle ja sieltä edelleen juhlatoimikunnalle, joka toimii juhlavuoden ohjausryhmänä. Juhlatoimikunta

koostuu valtuuston ja hallituksen puheenjohtajistosta, Elämänlaatulautakunnan ja teknisen lautakunnan puheenjohtajista sekä kaupunginjohtajasta, sivistystoimenjohtajasta ja tapahtumatuottajasta.

Juhlavuoden budjetti oli keskushallinnon alla.

Juhlavuotta lähdettiin valmistelemaan jo syksyllä 2018. Juhlavuoteen haluttiin osallistaa koko Tornio ja siitä lähdettiin rakentamaan pääasiassa paikallisten torniolaisten juhlaa. Ajatuksena oli kuitenkin myös kasvattaa Tornion vetovoimaa ja saada media kiinnostumaan ja vähintään naapurikuntienkin väki liikkeelle. Kaupungin perustaja Kustaa II Adolfin haluttiin näkyvän monin tavoin juhlavuodessa.

Juhlavuoden teemoiksi valittiin: Tornio –luonnostaan villi, Lapin vanhin – 400 vuotta historiaa ja tarinoita sekä Rajatonta kulttuuria – pääsispä Tornioon. Teemat ohjasivat juhlavuoden ideointia, sisältöjä sekä resursointia.

Vuonna 2020 juhlavuoden valmistelut olivat kiivaimmillaan ja moni asia toteutusta vaille valmista. Tänä vuonna teetettiin juhlavuodelle oma kuosi – Susanna Sivosen suunnittelema Torneå 1621 –kuosi, jonka pohjalta teetettiin useampi Tornio-tuote myynti- ja lahjatuotteiksi. Lisäksi juhlavuoden logolla varustettuja tuotteita suunniteltiin ja teetettiin. Tuotemyynnistä 1/3 osa siirrettiin nuorten osallistavaan budjettiin, jota kertyi vuoden 2020 aikana noin 5800euroa.

Kuntalaisia, ryhmiä ja yhdistyksiä osallistettiin juhlavuoden toimintarahalla. Jaoimme 15.000euroa rahaa juhlavuonna järjestettäviin toteutuksiin yhteensä 14 taholle. Toimintarahahaku oli avoinna 2.1.-15.4.2020.

Historiassa eri saroilla vaikuttaneiden torniolaisten tarinoiden pohjalta käsikirjoitettiin roolihenkilöiden lyhyinäytelmiä, joita oli tarkoitus esittää eri tapahtumissa ja yhteyksissä juhlavuonna. Ne toisivat hauskalla tavalla Tornion historiaa ja omaleimaisuutta esille. Hahmoiksi valikoitui: Kustaa II Adolf ja Axel Oxenstierna, Kalkkimaan pappi, Ville Pörhölä, Irma Stormbom, Alma Westerlund, Karl ja Matilda Handolin, Hellant & Witte sekä Kummitusnainen Sylva. Käsikirjoitukset näytelmiin teki Esko-Pekka Mattila ja ohjaajana toimi Liisa Kivimäki.

Jo vuoden 2020 puolella järjestettiin myös juhlavuoden leivoskilpailu ja juhlavuoden veistoskilpailu kutsukilpailuna. Loppuvuodesta laitettiin käyntiin myös Juhlavuoden sävellys- ja sanoituskilpailu yhteistyössä Ammattiopisto Lappian kanssa. Juhlavuoden aloitusjuhlaksi suunniteltu Happy New Twice –uuden vuoden tapahtuma 2020-2021 jouduttiin koronan vuoksi perumaan.